

Titel:

Stadskernvernieuwing Torhout, fase 1

Deel 3: Programma van Maatregelen

Project

Stadskernvernieuwing fase 1, B-8820 Torhout

Opdrachtgever

Stad Torhout

Aartrijkestraat 11/B, B-8820 Torhout

Uitvoerders

Frederik Roelens

Dieter Verwerft

Caroline Landscheere

Jari Mikkelsen

Inhoudstabel:

1. Inleiding
2. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen
3. Deel 3: Programma van Maatregelen
4. Bijlagen

Inleiding

Op vraag van Stad Torhout werd een archeologienota opgemaakt. De bouwheer, Stad Torhout, plant een aangrijpende vernieuwing van de stadskern door te voeren. Over een zone met footprint van circa 30.000m² zijn meerdere bodemingrepen gepland, waaronder het volledig vernieuwen en ontdubbelen van het rioleringsstelsel, dat op vele plaatsen nog onder het voetpad te situeren is. Ook op de Markt zijn substantiële bodemingrepen gepland, zoals de uitbreiding van een ondergrondse technische ruimte, het realiseren van een waterpartij, diverse boombunkers en regenwaterputten. Het ontwerp is van de hand van THV Lola-List-Sweco.

Het projectgebied bevindt zich deels in een vastgestelde archeologische zone, de historische stadskern van Torhout. Aangezien de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300m² of meer bedraagt, is een archeologisch vooronderzoek verplicht volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 2015.

Aardewerk werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een bureauonderzoek op te maken.

DEEL 3 : Programma van maatregelen

1. Administratieve gegevens

Initiatiefnemer en zakelijkrechthouder: Stad Torhout, Aatrijkestraat 11/B, B-8820 Torhout

Erkend archeoloog: : Frederik Roelens

Locatie/vindplaats: West-Vlaanderen, B-8820 Torhout, stadskernvernieuwing

Bounding box (te groot, zie polygoon op het loket)

Naam site: Stadskernvernieuwing fase 1, Torhout

Kadaster: Torhout, afdelingen K, F en H, openbaar domein (zie Plan 2)

2. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

In de bureaustudie zijn verscheidene bronnen zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, de topografie, de geomorfologie, het bodemgebruik, de vegetatie en de historische ingrepen op het plangebied bekeken. Op basis van al deze data is een impactanalyse opgesteld van de geplande werken op het potentieel archeologisch bodemarchief.

Ten eerste kan gesteld worden dat er tot op heden te weinig archeologisch onderzoek gebeurd is om een gedetailleerd verwachtingsmodel op te maken van het archeologische archief in de stadskern van Torhout. De geplande werkzaamheden doorsnijden een aanzienlijk deel van Torhout, dat vooral in de volle middeleeuwen een welvarende stad was. Dit zorgt ervoor dat het waarschijnlijk is dat er één of meerdere archeologische sites aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het plangebied. Het voorkomen van een mogelijk Romeinse structuur met elitair karakter onder de huidige kerk, alsook Romeinse sporen in de iets ruimere omgeving, toont aan dat er ook voor oudere periodes een potentieel op kenniswinst aanwezig is. Er moet dan vooral gedacht worden aan site(s) met grondsporen; dit kan gaan om sites uit het neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en de nieuwe tijd, met een beduidend hogere verwachting voor de middeleeuwse periode. *In situ* bewaring van steentijd artefactensites wordt niet verwacht ter hoogte van het plangebied, landschappelijk gezien zijn er geen aanwijzingen dat het plangebied een verhoogd potentieel heeft voor menselijke aanwezigheid gedurende de steentijden.

Voor de eeuwenlange periode vanaf het gebruik van/aanpassingen aan het landschap door de prehistorische mens tot de beschikbare archivalische bronnen zijn er geen gegevens voorhanden. Er kan echter wel aangenomen worden dat verstoringen – althans in verticale zin – kleinschalig zullen zijn geweest: bodemingrepen in het kader van een ‘doorsnee’ agrarisch gebruik zullen beperkt gebleven zijn tot een toplaag van 30-40 cm.

Historisch kan gesteld worden dat er erg weinig geweten is over het uitzicht van de stad Torhout tot de 16de eeuw. Het belangrijkste verschil met het latere Torhout is de aanwezigheid van een groot marktplein ten zuidoosten van het huidige stadhuis, gelegen in de rechthoek tussen de huidige Zuidstraat, Bassinstraat, Boeiaardstraat en Hofstraat. Hoewel er erg weinig cartografisch materiaal voor handen is, beschikken we over twee gedetailleerde reconstructies van Torhout, één voor de periode 1570 en een voor de periode 1700.

Confrontatie van de geplande werken leert ons in eerste instantie dat deze niet overlappen met het middeleeuwse, ruimere Marktareaal. In theorie worden de eventueel bewaarde restanten van de verschillende Hallen niet bedreigd. De geplande werken volgen hoofdzakelijk historische wegtracés, wat gevolgen heeft voor het archeologisch verwachtingspatroon. De beschikbare bronnen spreken niet van (een) rooilijnwijziging(en) of aanpassing aan de straattracés, maar gezien de ouderdom van wegtracés kan dit kan uiteraard niet uitgesloten worden. Het wegdek zal ongetwijfeld periodiek vernieuwd zijn.

Er zijn tenslotte twee zones waar in het verleden aantoonbare bebouwing stond en dat zeker sinds de 16de eeuw: een zone ten zuiden van het huidige stadhuis en een zone ten westen van de Sint-Pietersbandenkerk, ter hoogte van de huidige Zwanestraat. De beschikbare historische gegevens tonen duidelijk aan dat deze bebouwing sinds het midden van de 19de eeuw stelselmatig ontmanteld werd. De Zwanestraat heeft z'n huidige uitzicht sinds het midden van de jaren 1960. De zuidzijde van de Markt pas sinds 1987. Over de periode voor 1600 hebben we omzeggens geen gegevens.

Elk archeologische terreinonderzoek dient afgestemd te worden met de verticale dimensie van de geplande bodemingrepen.

De voorziene werken zijn meerledig:

De huidige **riolering**, op diverse plaatsen nog onder het voetpad te situeren, wordt opgebroken. Volgens de plannen bestaande toestand heeft deze een (beperkte) diameter van 40 cm. Aansluitend wordt in de rijweg een gescheiden stelsel aangelegd, bestaande uit een RWA (70cm) en een DWA (30cm)-stelsel.

Alleen al wat betreft rioleringswerken wordt dus in een zone van minimaal **775 lopende meter** substantiële graafwerken uitgevoerd. Het microreliëf in stad Torhout kent een verval van noord naar zuid, zijnde vanaf de kerk (+22m TAW) naar de noordzijde van de markt (21.5m TAW), zuidoostelijk punt van de markt (21m TAW) tot het kruispunt Zuidstraat-Rijsselstraat (20m TAW).

De diepste ingrepen zijn de diverse inspectieputten, die volgens de aangeleverde cijfers tussen **2,2m en 3,58m** onder de huidige rijweg komen voor wat betreft de RWA-leiding en tussen **1,8m en 2,73m** onder de rijweg voor wat betreft de DWA-leiding. Belangrijk gegeven is dat er vrij weinig gegevens zijn over de diepteligging van het bestaande rioleringsstelsel. De weinige exacte data die we hebben en die we kunnen confronteren met de nieuwe toestand, wijzen erop dat de verticale impact van het nieuwe stelsel ten opzichte van de bestaande leiding vrij beperkt is. Consequentie is dat het kennispotentieel op de locaties waar de huidige, uit te breken riolering samenvalt met een nieuw segment, wellicht eerder beperkt zal zijn. **Zoals op de syntheseplannen te zien is, zijn er echter grote stroken waar de bestaande en nieuwe segmenten duidelijk niet samenvallen.**

Het stadhuis van Torhout, een beschermd monument uit 1713, is voorzien van een ondergronds niveau, dat zich ook deels ten zuiden van de footprint van het stadhuis uitstrekt. Deze bestaande ruimte wordt heringericht en uitgebreid met zo'n **140m²**. In de resulterende ruimtes komen vooral technische installaties. Er wordt niet verder verdiept in de reeds aanwezige ruimtes: de bestaande vloerpas (20,39m TAW) wordt aangehouden. Aan de westzijde van het stadhuis wordt een bijkomende helling geplaatst om deze technische ruimtes te bereiken, met een footprint van ca. **40m²**.

Ten zuiden van het stadhuis wordt een **nieuwe waterpartij** geïnstalleerd. De footprint van de geplande fontein bedraagt zo'n **200m² met verticale impact tot 1m-mv**.

Ten oosten van het stadhuis worden twee putten gestoken van 15.000L en 20.000L. Rekening houdend met de gangbare aanlegwijze worden **twee zones van zo'n 15m²** tot op grote diepte verstoord.

De laatste substantiële bodemingreep is het plaatsen van diverse boombunkers, zowel op de Markt als op een aantal zichtassen in het plangebied. Hiervoor worden 11 vrij grote polygonen tot op een diepte van circa 160cm-mv afgegraven. Van noord naar zuid hebben deze een footprint van 105+40+50+40+26+88+85+100+45+80+25= **684m²**. Ten westen van de kerk staan op vandaag reeds enkele bomen, die behouden blijven. In deze (archeologisch interessante) zone komt dus geen bijkomende boombunker.

De bodemingrepen bij de resterende omgevingsaanleg zijn verwaarloosbaar.

Na de in deel 2: Verslag van resultaten uitgevoerde beoordeling, maken we een onderscheid tussen de werkzaamheden in het gedeelte van het plangebied binnen de vastgestelde archeologische zone (a) en het gedeelte gelegen buiten de vastgestelde archeologische zone (b):

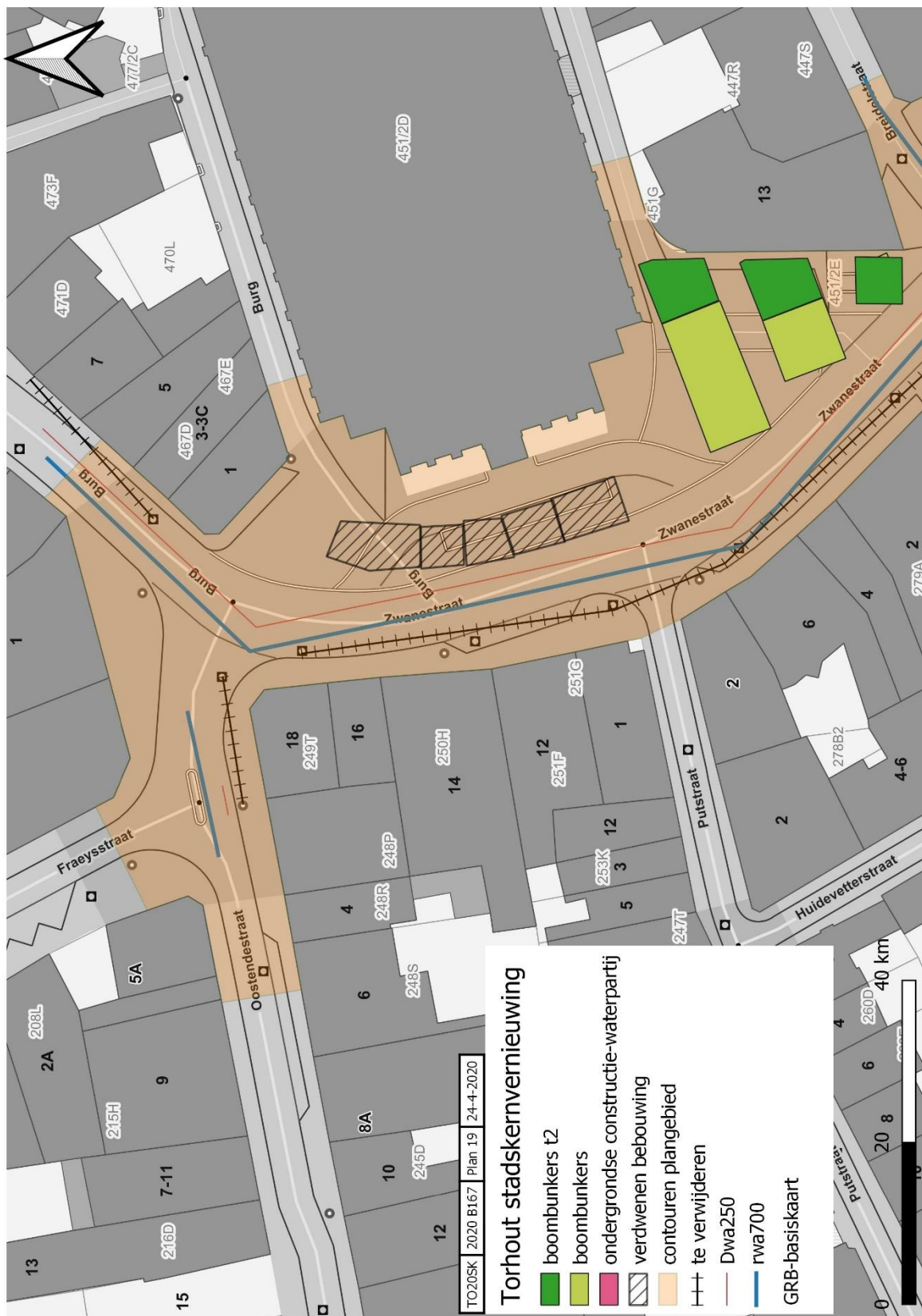
a. Binnen de vastgestelde archeologische zone

Bij de geplande bodemingrepen, zowel het vernieuwen als ontdebellen van het rioleringsstelsel, het uitbreiden van de technische ruimte nabij het stadhuis, het aanleggen van een fontein, het graven van diverse boombunkers, ed.m. zijn substantiële graafwerken gepland in het hart van de vastgestelde archeologische stadskern van Torhout. De vraag in hoeverre de historische bouwactiviteiten het kan hebben verstoord, kan op basis van het bureauonderzoek niet beantwoord worden. **Verder onderzoek met ingreep in de bodem wordt geadviseerd.** Dit verder onderzoek is noodzakelijk aangezien het vooronderzoek (bureauonderzoek) tot nu toe onvoldoende informatie opleverde om een gemotiveerde uitspraak te doen over de al dan niet aanwezigheid, aard en graad van bewaring van archeologische sporen en/of structuren. Het onderzoek van het huidige archeologisch ensemble op basis van het bureauonderzoek volstaat niet om kenniswinst te boeken.

b. Het gedeelte van het plangebied buiten de vastgestelde historische stadskern van Torhout

De straattracés van de Rijselstraat en de Kortemarkstraat, gelegen buiten de vastgestelde archeologische zone zijn weergegeven vanaf de Kabinetskaart (1777). Op alle beschikbare plannen, zowel uit de 19de eeuw als uit de 20ste eeuw, zijn geen noemenswaardige wijzigingen op het plangebied vast te stellen. Hoewel de bebouwing aan weerszijden van de tracés sterk toeneemt, blijft het plangebied integraal onderdeel van het stratenpatroon. De archeologische verwachting voor sporen en structuren vanaf de Nieuwe Tijd in dit gedeelte van het plangebied is dan ook erg laag. Gezien er voor de voorgaande periodes weinig tot geen archivalische en cartografische bronnen of andere indicaties beschikbaar zijn, kan louter op basis van deze bureaustudie niet met zekerheid gesteld worden dat er geen potentieel op kenniswinst meer aanwezig is. Door middel van een bijkomende prospectie zonder ingreep in de bodem, namelijk een (mechanisch) booronderzoek werden deze terreinen bijkomend gewaardeerd. Tijdens dit landschappelijk bodemonderzoek zijn 10 boringen gezet tot op een diepte tussen 302 en 330 cm onder het maaiveld. Alle boringen geven een verstoorde bodemopbouw weer. De resultaten van

dit onderzoek tonen aan dat een vervolgonderzoek in de Kortemarkstraat en de Rijselstraat nooit tot kenniswinst zal leiden. Omwille van deze redenen worden deze zones vrijgegeven.

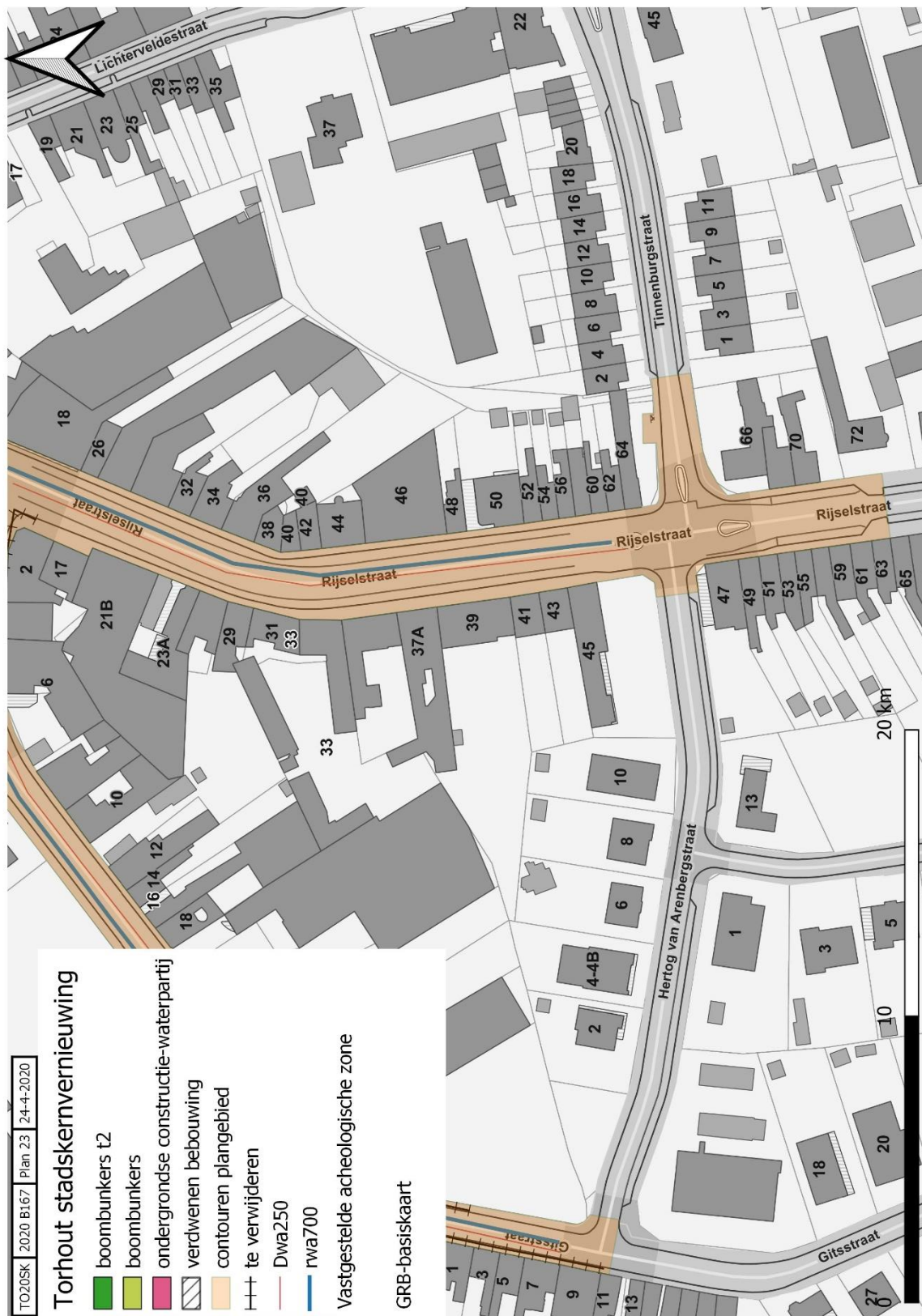
Plan 19: synthesekaart met aanduiding van de geplande bodemingrepen deelzone Zwanestraat-kerk (1/500)

Plan 20: synthesekaart met aanduiding van de geplande bodemingrepen deelzone Markt (1/600)

12

Plan 23: syntheseskaart met aanduiding van de geplande bodemingrepen deelzone Rijselstraat (1/1250)

Plan 24 syntheseskaart met aanduiding van de geplande bodemingrepen deelzone Kortemarkstraat ½ (1/1250)

Plan 25: synthesekaart met aanduiding van de geplande bodemingrepen deelzone Kortemarkstraat 2/2 (1/1250)

3. Programma van Maatregelen

Op basis van het Verslag van Resultaten kan gesteld worden dat er voor het gedeelte van het projectterrein gelegen binnen de vastgestelde archeologische zone een potentieel tot kennisvermeerdering aanwezig is. Verder onderzoek is aangewezen.

Voor dit bijkomend onderzoek wordt niet geopteerd voor aanvullend vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, i.c. geofysisch onderzoek, metaaldetectie, landschappelijk booronderzoek of archeologisch booronderzoek.

Het potentieel tot kennisvermeerdering dient ons inziens, gezien de huidige economische onwenselijkheid nagegaan te worden door middel van een uitgesteld archeologisch vooronderzoek in de bodem. Om dit archeologisch potentieel verder te vatten adviseren we een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van gerichte ingeplante **proefputten** verspreid over het projectgebied. De motivatie hiervoor is af te lezen in volgende tabel:

Prospectietechniek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk
Landschappelijk booronderzoek	Ja, het terrein betreft een terrein waarop booronderzoek mogelijk is, maar technisch minder evident (de verharding moet verwijderd worden).	Neen, in een context met een verwachte complexe verticale stratigrafie, is een landschappelijk booronderzoek weinig nuttig gezien de bodemopbouw lokaal zeer sterk kan variëren.	Neen, booronderzoek impliceert enkel kleine boorgaten in de ondergrond	Neen, het is aangewezen om te kiezen voor een andere prospectietechniek die kosten-baten efficiënter is..
Metaaldetectie	Ja	Ja, het plangebied kan zeker metalen objecten bevatten die d.m.v. metaaldetectie opgespoord kunnen worden	Neen, is niet invasief.	Ja, in het kader van een prospectie met ingreep in de bodem lijkt het aangewezen om metaaldetectie uit te voeren.

Geofysisch onderzoek	Neen, het terrein op heden integraal bebouwd en/of verhard, waardoor geofysische onderzoek onmogelijk is	Neen, Er dient immers rekening gehouden te worden met de vermoedelijke aanwezigheid van puinlagen met metaal-, baksteen- en/of betonresten, waardoor diepere muren en grachten 'gemaskeerd' kunnen worden.	Neen, deze techniek is niet invasief	Neen, het is aangewezen om te kiezen voor een andere prospectie-techniek die kosten-baten efficiënter is.
Verkenkend (10m grid) en waarderend (5m grid) archeologisch booronderzoek	Ja, het terrein betreft een terrein waarop booronderzoek mogelijk is, maar technisch minder evident (de verharding moet verwijderd worden).	Neen, deze techniek is kosten-baten de meest efficiënte methode om steentijdvindplaatsen uit het finaalpaleo- en mesolithicum te traceren in een rurale context. In een context met een complexe verticale stratigrafie is dit booronderzoek weinig nuttig.	Neen, een doorsnee verkennend booronderzoek impliceert enkel relatief kleine (ca. 12cm diameter) boorgaten in de ondergrond.	Neen, het is aangewezen om te kiezen voor een andere prospectie-techniek die kosten-baten efficiënter is.

Proefputten	Ja, het plangebied betreft een terrein waarop onderzoek d.m.v. proefputten mogelijk is.	Deze techniek kan in specifieke contexten waar een complexe verticale stratigrafie verwacht wordt zeker nuttig zijn om de diepte van potentieel verschillende niveaus te bepalen en de bodemgesteldheid te bestuderen.	Mogelijk, indien een interessante vindplaats aanwezig is, betekent zo'n put een ingreep in die vindplaats en is een zeer accurate registratie van vondsten en gelaagdheid nodig om de gegevens uit deze onderzoeksfase goed in te passen in de dataset van de opgraving.	JA, op het plangebied wordt een complexe verticale stratigrafie verwacht.
Proefsleuvenonderzoek	Ja.	Door middel van proefsleuven kan gecontroleerd worden of er archeologische sporen vanaf het neolithicum tot heden aanwezig zijn in de ondergrond en of deze verder onderzoek noodzakelijk maken of niet.	Mogelijk, indien een interessante vindplaats aanwezig is, betekent een sleuf een ingreep in die vindplaats en is een accurate registratie van sporen, vondsten en gelaagdheid nodig om de gegevens uit deze onderzoeksfase goed in te passen in de dataset van de eventuele opgraving.	gezien de verschillende onbekende parameters is het meer zinvol om proefputten te graven, dan proefsleuven die beperkt zijn tot een eerste archeologische niveau

Deze prospectietechniek dient als evaluatie om na te gaan of verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Zo ja, welke uitvoeringsmodaliteiten daaraan dienen gekoppeld te worden.

Het verder onderzoek aan de hand van de proefputten moet in eerste instantie dus de aanwezigheid van vindplaatsen aantonen of weerleggen en indien ze aanwezig zijn, dient een evaluatie worden gemaakt van de begrenzing, bewaring, stratigrafie en datering van de vindplaats en van de mate waarin de werkzaamheden deze potentiële vindplaats(en) bedreigen.

Algemeen

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt kort na het verkrijgen van de omgevingsvergunning uitgevoerd. Binnen de algemene fasering van de aannemingswerken is voldoende tijd ingebouwd voor (een) eventuele vervolgtraject(en).

Zoals hierboven uitgeschreven, komt een proefputtenonderzoek als de meest aangewezen methode naar voren. **Op Plannen 27a en 27b wordt de voorgestelde inplanting van de proefputten weergegeven.** De putten zijn genummerd van 1 tot en met 6.

Zoals reeds eerder aangehaald is er tot op heden te weinig archeologisch onderzoek gebeurd is om een gedetailleerd verwachtingsmodel op te maken van het archeologische archief in de stadskern van Torhout. Er zijn er veel onbekende parameters om een gedegen impactanalyse van de geplande werken op een eventueel aanwezig bodemarchief te maken. De in dit programma van maatregelen gekozen piste is om maximaal te evalueren in de zones die kenmerkend zijn voor een historische stadskern, namelijk het Marktplaats en de omgeving van de kerk en de verkregen resultaten te extrapoleren naar de zones waar het verwachtingspatroon enigszins lager ligt, zijnde de historische straattracés.

De putten worden enerzijds op locaties waar volgens archivalische en cartografische bronnen archeologische sporen en structuren te verwachten zijn gegraven, alsook op locaties waar geen specifieke indicaties voor beschikbaar zijn. De putten worden maximaal aangelegd in de toekomstige werkzones, namelijk in de geplande boombunkers (putten 1 tem 4, 6) en de geplande waterpartij (put 5). De locatie van de putten is afgetoetst met Torhout-specialist Michiel Mestdag.

De proefputten worden aangelegd door een graafmachine met een tandenloze bak, steeds onder toezicht van minstens de veldwerkleider. Het aantal vlakken en de aanlegdieptes worden tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. Een proefput wordt volgens de CgP aangelegd tot op de moederbodem. Slechts op deze manier kan informatie aangeleverd worden m.b.t. de niveau(s) waarop tijdens een eventueel vervolgonderzoek opgravingsvlakken aangelegd moeten worden en kan een goede inschatting van een eventuele opgraving gemaakt worden. Indien de natuurlijke bodem niet bereikt kan worden, dient het onderzoek te worden aangevuld met controleboringen.

De vlakken worden steeds gelinkt aan de profielen en in elke proefput worden de relevante profielwanden geregistreerd in functie van de stratigrafische opbouw. De profielen worden grondig geanalyseerd in functie van het verkrijgen van een gedegen inzicht in de bodemopbouw van het terrein. De putten meten minimaal 4 op 4 m (16m²).

- Put **1**: indicaties voor bebouwing vanaf de 16de-eeuw, wellicht ook ouder (Romeins?), kans op inhumaties?
- put **2**: geen indicaties voor oudere bebouwing, maar wel op de historische Markt
- put **3**: geen indicaties voor oudere bebouwing, maar wel op de historische Markt
- put **4**: indicaties voor bebouwing vanaf de 16de-eeuw
- put **5**: indicaties voor bebouwing vanaf de 16de-eeuw, achtererfzone
- put **6**: indicaties voor bebouwing vanaf de 16de-eeuw, deels op openbare weg

Op deze manier worden minimaal 6 proefputten aangelegd, goed voor 6x16m²= **96m²**. Op aangeven van de veldwerkleider kunnen nog maximaal 2 bijkomende proefputten gegraven

worden, indien de resultaten daartoe aanleiding geven. Bijvoorbeeld indien de verkregen data niet voldoende extrapoleerbaar zou zijn.

Het onderzoek dient te gebeuren conform hoofdstukken 8.6 en 10 van de Code van Goede Praktijk. Op basis van het bureauonderzoek moet er rekening gehouden worden met sites met een complexe stratigrafie.

Onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig onder de verstoorde lagen? Zo ja, welke?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerder periodes?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden? Houden ze verband met bepaalde activiteiten?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen? Zijn er verschillende straatniveaus en/of looplagen te onderscheiden?
- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie,...) en de archeologische sporen?
- Zijn er nog restanten van gebouwde archeologische structuren aanwezig in het plangebied?
- Leveren deze nieuwe inzichten op over de constructie, fasering, materiaalgebruik, afwerking en bouwtechniek?
- Sluiten de sporen aan bij de resultaten van onderzoek in de omgeving en de data van de CAI en de huidige stand van zaken zoals gesynthetiseerd in Mestdagh (2000)?

Bij het aantreffen van menselijke begravingen (inhumaties en/of grafkelders), in principe enkel mogelijk in proefput 1 thv de kerk, zijn volgende onderzoeksvragen relevant:

- Wat is het geschatte aantal individuen?
- Wat is de bewaringstoestand?
- Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
- Wat is de omvang?
- Komen er oversnijdingen voor?
- Wat is de begravingsdensiteit uitgedrukt in minimum aan individuen per oppervlakte?
- Vallen er verschillende diachrone gebruiksfasen binnen het kerkhof te onderscheiden?

- Zijn er beschilderde grafkelder aanwezig? Zo ja, welke bewaringstoestand? Welke taferelen worden er afgebeeld? Kan hier een (relatieve) datering aan gekoppeld worden? Komen er in aanmerking voor ex *situ* bewaring?

Het onderzoeksdoel is geslaagd als na het onderzoek op bovenstaande vragen een antwoord kan geformuleerd worden.

Quid 19de-20ste eeuw?

De subrecente structuren die verwacht worden binnen het plangebied hebben een zekere informatiewaarde. Dankzij archivalische bronnen is deze recente geschiedenis goed gedocumenteerd. Het kennispotentieel is derhalve beperkt. De omgang met een eventueel bewaard 19de-eeuws bodemarchief dient zich dan te beperken tot een basisregistratie. Het is echter wel zinvol om te evalueren welke impact de 19de en 20ste-eeuwse bouwactiviteiten gehad hebben op een eventueel aanwezig, ouder bodemarchief.

Termijnen

Voor het terreinwerk worden maximaal **10 dagen** voorzien. Voor verwerking en rapportage wordt uitgegaan van een 1/1 verhouding met het aantal gepresteerde terreindagen

Personeelsvereisten

Een team van twee archeologen lijkt voldoende om deze werfbegeleiding uit te voeren. Hierbij dient de veldwerkleider over aantoonbare ervaring (min. 5 door OE goedgekeurde rapportages) te beschikken inzake archeologisch onderzoek in stedelijke context met een complexe verticale strategie.

Gezien de te verwachten complexe bodemopbouw is de aanwezigheid van een ervaren aardkundige, voor wat betreft minimaal ½ van de profielregistraties, verplicht.

Aangezien het bureauonderzoek aantoont dat er in de meest noordelijke put mogelijk restanten van het kerkhof op het plangebied kunnen voorkomen, is de kans op het aantreffen van menselijke overblijfselen niet onbestaande en dient een fysisch antropoloog het team van archeologen bij te staan (als coördinator).

De overige personeelsvereisten zijn conform de Code van Goede praktijk.

Criteria wanneer afgeweken wordt van de voorziene onderzoeksmethode:

- wanneer blijkt dat de bodem over een grote oppervlakte sterk verstoord is, kan de locatie van een put verschoven worden of desgewenst plaatselijk onderbroken worden;
- Wanneer blijkt dat de veiligheid gedurende het onderzoek niet gegarandeerd kan worden (inkalvende sleuven en putten), dienen er andere, meer veilige onderzoeksmethodes overwogen te worden.

Criteria waaruit blijkt dat het onderzoeksdoel succesvol bereikt is:

Wanneer alle onderzoeksvragen beantwoord zijn en:

- het terrein na aanleg van alle proefputten archeologievrij kan verklaard worden

- het terrein of een gedeelte daarvan weerhouden wordt voor vervolgonderzoek

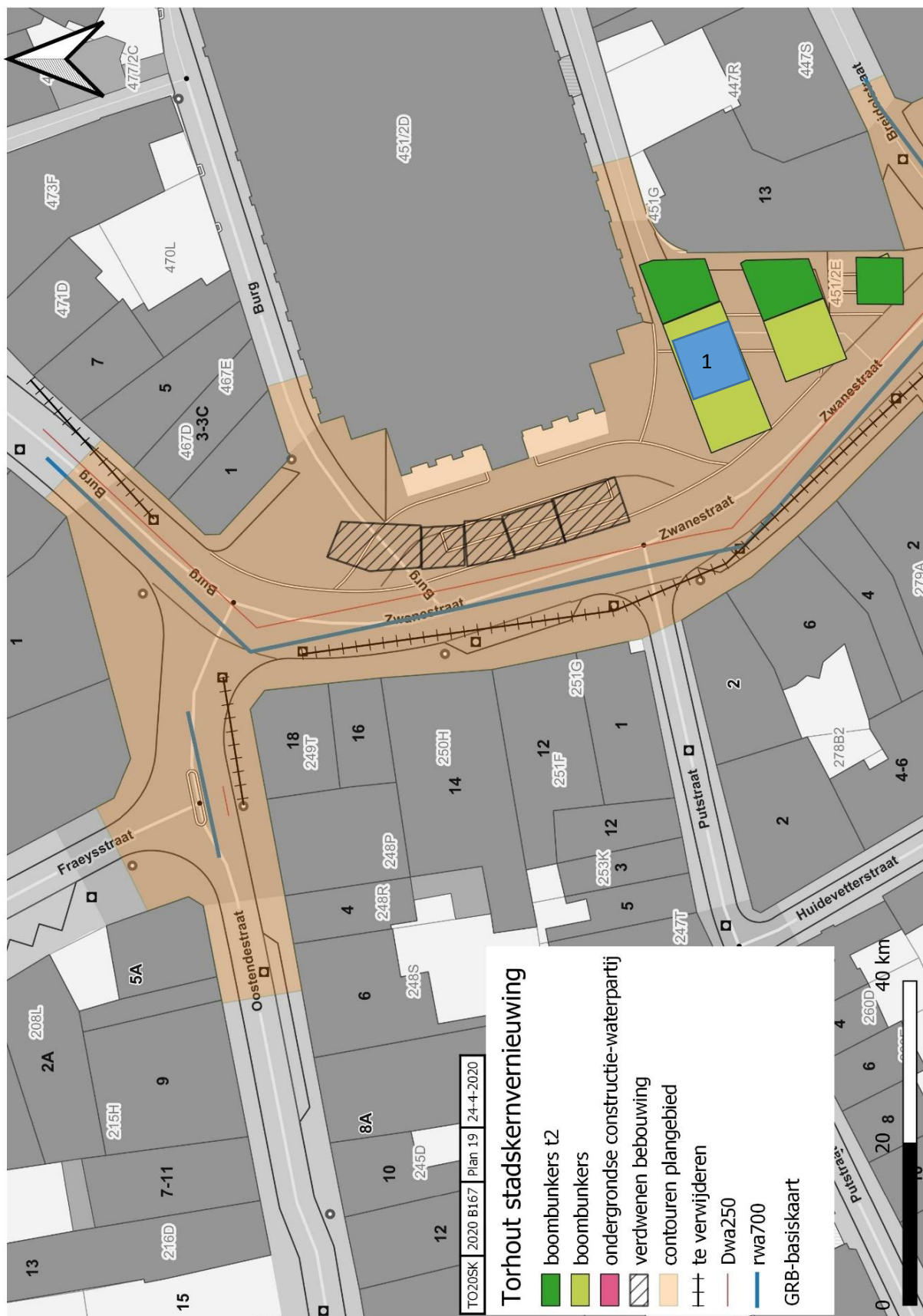
De onderzoeksstrategie wijkt niet af van de Code Goede Praktijk.

Vondsten

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het (voor)onderzoek met ingreep in de bodem conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van het vooronderzoek worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats.

Criteria wanneer afgeweken wordt van de voorziene onderzoeksmethode:

We voorzien momenteel geen afwijkingen t.o.v. de Code Goede Praktijk.

Figuur 3: Plan met aanduiding van de proefput thv deelzone Zwanestraat-kerk (blauwe polygoon)

Figuur 4: Plan met aanduiding van de proefputten thv deelzone Markt (blauwe polygoon)

4. Bijlage

Lijst figuren

- Figuur 1: aanduiding van het plangebied t.o.v. het GRB
- Figuur 2: syntheseplannen
- Figuur 3: puttenplan zone Zwanestraat-kerk
- Figuur 4: puttenplan zone Markt